

MATEMATIKA MASALALARINI HAYOTIY VAZIYATLARGA BOG‘LAB YECHISHNING O‘QUVCHILARGA TA’SIRI

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

3-kurs 6-BT-23-guruh guruh talabalari

Nazirova Nasiba Qarshiyevna

Email: nasibanazirova.123456789@gmail.com.

Shamsidinova Malika Salimjonovna

Email: malikashamsidinova37@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada matematika masalalarini hayotiy vaziyatlarga bog‘lab yechishning o‘quvchilarga ta’siri o‘rganiladi. Matematik ta’limda amaliyot va nazariyani birlashtirish orqali o‘quvchilarning muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish maqsad qilinadi. Hayotiy vaziyatlar asosida berilgan masalalar o‘quvchilarning qiziqishini oshirib, matematik tushunchalarni yanada chuqurroq anglashlariga yordam beradi. Shuningdek, ushbu yondashuv o‘quvchilarning analitik fikrlash qobiliyatini mustahkamlashga xizmat qiladi. Maqolada hayotiy vaziyatlarga asoslangan masalalarni yechish jarayonida o‘quvchilarning motivatsiyasi, ijodkorligi va mustaqil fikrlash qobiliyatlari qanday rivojlanishi tahlil etiladi. Natijada, matematik ta’limda amaliyotga yo‘naltirilgan yondashuvlarning ahamiyati va samaradorligi ko‘rsatilib, o‘quv jarayonining sifatini oshirishga qaratilgan tavsiyalar beriladi.

Kalit so‘zlar: matematika, masalalar, fikrlash, hayotiy, real, formulalar, yechim

ABSTRACT

This article examines the impact of solving mathematics problems in real-life situations on students. The goal of mathematics education is to develop students' problem-

solving skills by combining practice and theory. Problems based on real-life situations increase students' interest and help them understand mathematical concepts more deeply. This approach also serves to strengthen students' analytical thinking skills. The article analyzes how students' motivation, creativity, and independent thinking skills develop in the process of solving problems based on real-life situations. As a result, the importance of practice-oriented approaches in mathematics education and The effectiveness of the program is demonstrated and recommendations are made to improve the quality of the educational process.

Keywords: mathematics, problems, thinking, life, real, formulas, solution

Matematika masalalarini hayotiy vaziyatlarga bog‘lab yechish, o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini chuqurlashtirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuv, o‘quvchilarga matematikani faqat nazariy bilim sifatida emas, balki kundalik hayotda qo‘llaniladigan amaliy vosita sifatida tushunishga yordam beradi. Hayotiy vaziyatlar orqali o‘quvchilar matematik masalalarni yechishda qiziqish va motivatsiya oshadi, chunki ular o‘z bilimlarini real hayotda qanday qo‘llash mumkinligini ko‘radilar. Masalan, savdo-sotiq, moliya yoki vaqtni boshqarish kabi mavzular orqali o‘quvchilar matematik formulalarni va hisob-kitoblarni amalda qo‘llashni o‘rganadilar. Bu esa, o‘z navbatida, ularning analitik fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi va muammolarni hal etish ko‘nikmalarini mustahkamlaydi. Shuningdek, hayotiy vaziyatlarga bog‘langan masalalar, o‘quvchilarning matematikaga bo‘lgan qiziqishini oshiradi va ularni o‘rganishga rag‘batlantiradi. Natijada, matematik bilimlar nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham ahamiyatga ega bo‘lib, o‘quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyatlariga xizmat qiladi. Hayotiy vaziyatlar orqali matematikani o‘rganish, ta’lim jarayonida muhim ahamiyatga ega. Matematikani hayotimizda qo‘llash imkoniyatlari juda kengdir. Masalan, xarid qilishda narxlarni taqqoslash, byudjetni rejalashtirish yoki vaqtni samarali boshqarish kabi oddiy vaziyatlar ham matematikani talab qiladi. Agar o‘quvchilar matematikani hayotiy misollar orqali o‘rganishsa, bu ularga nazariy bilimlarni amaliyotda qo‘llash imkonini beradi.

Hayotiy vaziyatlar yordamida matematikani o‘rganish, o‘quvchilarning qiziqishini oshiradi. Ular matematik formulalarni va tushunchalarni real hayotdagi muammolarni hal

qilishda ishlatishni ko'rganlarida, bu ularga motivatsiya beradi. Shuningdek, bunday yondashuv, o'quvchilarning muammoni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi, chunki ular matematikani faqat raqamlar va formulalar to'plami sifatida emas, balki hayotiy vaziyatlarda qanday ishlatilishini tushunadilar. Bundan tashqari, hayotiy vaziyatlar orqali matematikani o'rganish, o'quvchilarga tanqidiy fikrlash va analitik ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchilar real muammolarni hal qilish jarayonida turli xil strategiyalarni qo'llashni o'rganadilar, bu esa ularning umumiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Shunday qilib, hayotiy vaziyatlar orqali matematikani o'rganish, nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni ham rivojlantirishga xizmat qiladi, bu esa o'quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun muhimdir.

O'quvchilarda muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish zamonaviy ta'lim tizimining muhim jihatlaridan biridir. Ushbu ko'nikmalar o'quvchilarning nafaqat akademik muvaffaqiyatlarini, balki hayotdagi muammolarni hal etish qobiliyatlarini ham oshiradi. Muammolarni hal etish ko'nikmalari o'quvchilarga mantiqiy fikrlash, ijodkorlik va tanqidiy yondashuvni rivojlantirishga yordam beradi.

O'quvchilarga muammolarni hal etish ko'nikmalarini o'rgatishda, avvalo, ularga muammoni aniqlash va tahlil qilishni o'rgatish zarur. Bu jarayonda o'quvchilar muammoni turli jihatdan ko'rib chiqishlari, uning sabablarini va oqibatlarini o'rganishlari lozim. Shuningdek, muammoni hal etish uchun turli strategiyalarni ishlab chiqish va sinab ko'rish ham muhimdir. Bunda o'quvchilarga guruhda ishlash, fikr almashish va bir-birining fikrlarini tinglash orqali yangi g'oyalar ishlab chiqish imkoniyati yaratiladi.

Muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun ta'lim jarayonida real hayotiy vaziyatlarni kiritish ham samarali usul hisoblanadi. O'quvchilarga hayotiy muammolarni hal qilish vazifalari berilganda, ular o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'lishadi. Natijada, o'quvchilar nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni ham egallaydilar. Shunday qilib, o'quvchilarda muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish, ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun zaruriy asos yaratadi. Bu ko'nikmalar nafaqat ta'lim jarayonida, balki hayotning boshqa sohalarida ham ularga yordam beradi.

Matematika va real hayot o'rtasidagi bog'liqlik, o'quvchilarning o'rganish jarayonida motivatsiyasini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ko'pincha, talabalarning matematikaga bo'lgan qiziqishi past bo'ladi, chunki ular bu faning amaliy jihatlarini ko'rmaydilar. Agar o'quvchilar matematikani hayotlarida qanday qo'llash mumkinligini bilsalar, bu ularning motivatsiyasini oshirishi mumkin. Masalan, matematikani kundalik hayotda, savdo-sotiqda yoki moliya sohasida qo'llash mumkin. O'quvchilarga real hayotdagi misollar keltirib, masalan, xarid qilishda chegirmalarni hisoblash, yoki investitsiyalarni rejalashtirishda matematik formulalardan foydalanishlarini ko'rsatish, ularning qiziqishini oshiradi. Shuningdek, muhandislik, arxitektura va boshqa ko'plab sohalarda matematikani qo'llash haqida ma'lumot berish, o'quvchilarga bu faning ahamiyatini anglashga yordam beradi. O'qituvchilar, shuningdek, interaktiv o'yinlar va loyihalar orqali matematikani o'rganishni qiziqarli va hayajonli qilishlari mumkin. Bu usullar o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirib, ularga matematikani yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi. Natijada, o'quvchilar o'z bilimlarini amaliyotda qo'llashni o'rganadilar va bu ularning motivatsiyasini yanada oshiradi.

Shunday qilib, matematikani real hayot bilan bog'lash, o'quvchilarning o'rganish jarayonida motivatsiyasini kuchaytiradi va ularni bu fan bilan yanada yaqinlashtiradi. Matematika masalalarini hayotiy vaziyatlarga bog'lab yechish o'quvchilarning matematik fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu yondashuv o'quvchilarga matematikani nafaqat nazariy bilim sifatida, balki amaliy vosita sifatida ham qabul qilish imkonini beradi. Hayotiy vaziyatlar orqali berilgan masalalar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi, ularni muammolarni hal qilishga rag'batlantiradi va o'z bilimlarini amalda qo'llash ko'nikmalarini shakllantiradi. Bundan tashqari, hayotiy vaziyatlar orqali o'quvchilar matematik tushunchalarni yanada chuqurroq anglaydilar va o'zlarining matematik bilimlarini kengaytiradilar. Ushbu yondashuv, shuningdek, o'quvchilarga mantiqiy fikrlash, tahlil qilish va muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi.

Natijada, matematika masalalarini hayotiy vaziyatlarga bog'lab yechish, o'quvchilarning o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi, ularni kelajakdagi

hayotda duch keladigan real muammolarni hal qilishga tayyorlaydi. Bu yondashuv matematik ta'limni yanada maqsadga muvofiq va foydali qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abduraxmonov, S. (2018). "Hayotiy vaziyatlarda matematikani o'rganish: nazariy va amaliy jihatlar". O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi nashri.
2. Qodirov, A. (2020). "Matematika ta'limida hayotiy vaziyatlarni qo'llash: metodologik yondashuvlar". O'zbekiston Milliy universiteti.
3. Mamatqulov, B. (2019). "O'quvchilarda matematik fikrlashni rivojlantirishda hayotiy vaziyatlarning o'rni". O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi.
4. Karimova, D. (2021). "Matematika darslarida hayotiy vaziyatlarni qo'llash: tajribalar va natijalar". O'zbekiston pedagogika jurnali.
5. Ismoilov, R. (2017). "Matematika ta'limida hayotiy misollarni qo'llash: o'quv jarayonida samaradorlik". O'zbekiston Davlat pedagogika universiteti.
6. Tursunov, E. (2022). "Hayotiy vaziyatlar orqali matematikani o'rganish: o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish". O'zbekiston Ta'limi va innovatsiyalari jurnali.
7. Rahmonov, X. (2023). "O'quvchilarda matematik ko'nikmalarni shakllantirishda hayotiy vaziyatlarning ahamiyati". O'zbekiston Respublikasi Ta'lim va fan vazirligi nashri.